

Емоционалната интелигентност като фактор за формиране личността на лидера в общинската администрация на територията на Република България

Надя Миронова^{*}, Лорета Трайкова^{**}

Резюме: Тази статия си поставя за цел да изследва и представи емоционалната интелигентност като фактор, който оказва влияние върху формиране образа на лидера на примера на общинската администрация в Република България. Използвани са данни от самостоятелно онлайн анкетно допитване сред кметовете в общините на територията на Република България, както и районните кметове на градовете София, Пловдив и Варна. Изследването стартира през юни 2022 г. и приключи през септември 2023 г., като към момента на изготвяне на статията са получени отговорите на 57 от кметовете. В настоящата статия акцент ще бъде поставен на един от въпросниците, използвани при изследването. Той включва 30 въпроса и е насочен към измерване нивото на емоционална интелигентност на изследваните кметове. Методите за анализ, които са използвани, са метод на групировките, изчисляване на средна аритметична величина, корелационен

анализ и проверка на статистически хипотези. Анализът идентифицира средните стойности на емоционална интелигентност общо, както и поотделно по критерий пол. Направен е сравнителен анализ между получените данни за средните стойности на емоционална интелигентност на изследваните кметове, като представители на местното самоуправление (публичната администрация) и данните от проведено проучване със същия въпросник в бизнес организации.

Въз основа на изведените средни стойности на емоционална интелигентност на кметовете може да се изгради профил, чрез който да бъдат селектирани кандидатурите за обществени позиции. В бъдеще може да се изследва взаимовръзка между емоционална интелигентност и лидерство, както и да се търси връзка между коефициента на емоционална интелигентност и притежаваните личностни качества на кмета, отражението им върху финансовите и икономически показатели на съответната община/район, мандатността и представяне на кмета

^{*} Надя Миронова е доктор, професор, ръководител катедра „Управление“ към факултет „Управление и администрация“ в УНСС и директор на Регионален център за дистанционно обучение – Хасково.

^{**} Лорета Трайкова е докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Управление“ в УНСС.

и общината/района в публичното пространство.

Ключови думи: емоционална интелигентност, лидерство, фактори на личността, местно самоуправление, публична администрация.

JEL: H7, H10, H700, H79, R5, R500, Z00.

Увод

През последните години все по-голямо значение в изследването и обяснението на феномена лидерство заема емоционалната интелигентност, като фактор, който оказва влияние при формиране личността на лидера. Все по-често вниманието на съвременните учени е насочено към изследване на взаимовръзката между лидерството и емоционалната интелигентност на човека, възприеман от обществото като лидер, което показва актуалността и важността на тази тема за науката и практиката. Концепцията за емоционална интелигентност съществува от средата на 90-те години на миналия век, но през последното десетилетие учени и изследователи доказваха, че тя е ключова за постигане на индивидуални, екипни и организационни цели. Смята се, че емоционалната интелигентност играе значителна роля за развитието на лидерските способности. Редица академични изследвания сочат, че лидерството е поне 90 % емоционална интелигентност. Следва да отбележим, че за развитието на емоционалната интелигентност, също както за развитието на лидерския потенциал, са необходими време, непрекъсната практика, проявяване на търпение и упоритост.

Лидерството е един от основните и неизбежни елементи на ефективното управление. Важността на емоционалната

интелигентност като част от успешното лидерство заема все по-голямо място в търсенето на съвкупността от личностни качества, които трябва да притежава един човек, за да бъде възприеман като лидер. До момента няма еднозначен отговор на въпросите, свързани с това каква е съвкупността от качества, които трябва да притежава един човек, за да бъде лидер, и дали емоционалната интелигентност оказва влияние върху успешното управление. Няма отговор и на въпроса дали лидерите в общественя сектор се различават съществено от лидерите в бизнес организациите, дали тяхната емоционална интелигентност е от значение при управлението на общественя ресурс. Поради това, настоящата статия си поставя за цел да изследва фактора емоционална интелигентност като важен елемент от реализирането на лидерския потенциал в публичния сектор и по-конкретно общините на територията на Република България. Ще бъде направен паралел с нивото на емоционална интелигентност на лидери в бизнес организации, с цел да се установи дали нивото на емоционална интелигентност оказва влияние при реализирането на лидерския потенциал в институции, които имат за цел да удовлетворяват обществените потребности, каквито са общините/районите, и такива, които са насочени към реализиране на икономическа печалба (бизнес организации).

Актуалността на темата за лидерството, емоционалната интелигентност и личностните характеристики, които трябва да притежава лидерът, разгледана в статията, е обоснована от факта, че не всеки човек, заемащ

ръководна длъжност, умее да води – за това са необходими определени личностни качества и социални умения. От друга страна – за да се проявят лидерските качества и умения, е необходима група от хора, чиято съвместна дейност изпитва потребност от вътрешен организатор.

Фокусът на настоящата статия е насочен към изследване на емоционалната интелигентност, като фактор за формиране на лидера в публичната администрация в България, и по-конкретно изследване и представяне на нивото на емоционална интелигентност на лидера на примера на общинската администрация в Република България. Причината, поради която изследването е ориентирано към този сектор на обществения живот, е, че беше установено, че в България няма задълбочени изследвания в тази сфера (има само изследвания за емоционална интелигентност, които са провеждани в други сектори, и не е изследвана връзката между лидерство и емоционална интелигентност в публичния сектор в България (напр. Вълчева, 2019; Дончева, 2023; Иванова, 2017; Илиев, 2013; 2016; Коичева, 2022; Масалджииска, 2018; 2020; Трифонова, 2020; Янчева & Проданов, 2022), местната власт изпъкна със своята стабилност, отговорност и с това, че получава най-широка обществена подкрепа като най-стабилната институция в рамките на сградата, тъй като кметовете на общини и райони се избират мажоритарно, предимно заради личностните качества, които притежават, те са тези, които познават най-добре проблемите на хората, и очакванията за решаването на тези проблеми са насочени към тях. Допълнителен мотив за избор на този

сектор беше и нестабилната политическа среда в България през последните няколко години. Политическата нестабилност се отрази неблагоприятно и върху финансовата стабилност на общините и в такива моменти кметовете могат да реализират лидерския си потенциал. Съвкупността от всички тези фактори в значителна степен се доближава до теоретичните постановки на феномена „лидерство“ и е причина за избора на област за изследване.

Теоретична основа на проблема

Оксфордският речник на английския език определя емоцията като: „всяко умствено възбуждане или тревога, чувство, страст; всяко интензивно или възбудено състояние на ума“ (с. 302). Даниъл Голман (2011, с. 302) смята, че емоцията обозначава чувството и свързаните с него мисли, психологически и биологични състояния, както и обусловената от него склонност към едно или друго действие. Разпространено е схващането, че емоциите си взаимоделиват с мотивацията на индивида и се отразяват върху мотивационната регулация (Иванов, 2014).

През последните години все по-голяма популярност набира концепцията за емоционалната интелигентност, която прогласява да се развива постепенно и го днес. Първоначално интелигентността и емоциите са разглеждани и изследвани поотделно. Едва през 1900 година започват първите опити да се даде конкретна дефиниция на интелигентността на емоциите (Трифопова, 2021).

Различни са теориите за произхода на понятието емоционална интелигентност. Според някои изследователи Чарлз Дарвин в най-ранните си трудове пръв

засяга идеята за емоционалната интелигентност във връзка със значението на изразяването на емоциите за оцеляването и за адаптацията. И до днес обаче все още не може да бъде даден категоричен отговор кой е първият учен, въвел понятието. Някои автори твърдят, че произхожда от докторската дисертация на Уейн Пейн (1985), други смятат, че за пръв път е въведено в употреба от Лоуенер (1966), трети твърдят, че Грийнспан за пръв път предлага модел на емоционална интелигентност през 1989 г., последван от Питър Салови, Джон Майър (1990) и Голман (1995).

Емоционалната интелигентност може да бъде приемана като рамката за разбиране, балансиране и свързване с човешките емоции и това, което ги задвижва (техните тригери), от една страна; емоциите и когнитивната мисъл, от друга страна, и чувствата и произтичащото от тях поведение, от трета страна. Най-общо понятието емоционална интелигентност обхваща способността да разбираме нашите емоции и как те работят с нас, за да увеличим нивото на нашата енергия и мотивация. Според Оуен (2005) нивата на емоционална интелигентност и лидерството са комбинираният ефект на когнитивните способности, но и на емоционалните реакции, които до голяма степен се основават на емоционалните спомени и поведение, което човек е научил в отговор на тези спомени.

Емоционалната интелигентност и лидерството са изначално свързани. През последните години все по-голямо значение придобива взаимовръзката между тези две величини. Емоционалната интелигентност дава онази страна на

лидерството, която наричаме „следвай сърцето си“ и работи в съзвучие с когнитивните способности, техническата експертиза и стратегическото мислене. Изследванията показват, че почти винаги добрите лидери имат високи нива на емоционална интелигентност. Те могат да бъдат открити на всички организационни нива и са готови да се отгърпнат от светлините на прожекторите, когато това се налага и е уместно, за да оставят другите от екипа да водят. Независимо дали лидерът води много хора, ограничен кръг последователи или самия себе си лидерското поведение, водено от емоциите, носи полза за организацията. От друга страна ниските нива на емоционална интелигентност са крайно зловредни за лидерството във всякакви ситуации.

Според Оуен развиването на лидерството и емоционалната интелигентност вървят ръка за ръка. Той твърди, че лидерът трябва да бъде „в час“ с нуждите на другите хора и да използва това знание, за да ги мотивира, не само да работят ефективно, но и да развият своя потенциал (Оуен, 2005).

Връзката между чувство, характер и морални инстинкти е в основата на емоционалната интелигентност. Емоционалната интелигентност включва още възможността да мотивираш себе си; да проявяваш постоянство в трудни моменти; да проявяваш съпричастност и да живееш с надежда; да контролираш импулсите си и да отлагаш възнаграждението за усилията си; да регулираш настроеността си и да не позволяваш тревогата да пречи на мисленето. Може да се твърди, че емоционалната интелигентност е най-важното умение на един човек и особено

на един лидер. Тя е способност, която засяга из основи всичките ни други умения, като ги насърчава или заглушава. Емоционалните способности на лидера са от висок порядък и в значителна степен определят как той ще използва всички други умения, с които разполага, в това число и чистия интелект.

Следва да се отбележи, че коефициентът на интелигентност и емоционалната интелигентност не са противоположни умения, а се допълват и доразвиват. Както твърди Голман, емоционалните ни способности не са биологична даденост и с подходящото обучение могат да бъдат подобрени (Голман, 2011).

Методология и описание на изследването

Използвани са данни от самостоятелно онлайн анкетно пропитване, изпратено до всички кметове в общините на територията на Република България (265), както и до районните кметове на градовете София, Пловдив и Варна (общо 35) за управленски мандат 2019 – 2023 г. Общата численост на генералната съвкупност е 300 човека. Изследването стартира през 2022 г. и все още е на терен, като към момента на изготвяне на статията са получени отговорите на 57 от кметовете – 46 мъже и 11 жени, т.е. изследването покрива 19,00 % от всички единици в генералната съвкупност. Като затруднение при провеждане на изследването може да бъде посочено осъществяването на личен контакт с всички кметове на общини и райони в България. Трябва да се подчертае, обаче, че наред с ограниченията, с които се сблъскват онлайн изследванията в България, те се отличават и с много предимства (Alexandrova, 2022).

В настоящата статия акцент ще бъде поставен на един от въпросниците, използвани при изследването. Той е разработен от Константинос Петригес като част от негова докторска дисертация през 2001 г. и има за цел измерване на емоционална интелигентност на чертите (TEIQue). Според него TEIQue се основава на EI теория, която концептуализира емоционалната интелигентност като личностна черта, разположена на по-ниските нива на личностната йерархия (<https://psychometriclab.com>). Въпросникът включва 30 въпроса, които включват два елемента от всеки от 15-те аспекта на TEIQue. Изборът на този въпросник е направен след задълбочено проучване на съществуващите въпросници за измерване на емоционалната интелигентност, тъй като смятаме, че е най-подходящ за изследване на емоционалната интелигентност като фактор, който оказва влияние върху успеха на лидера. Скалата за оценка е седемстепенна от 1 „Напълно съгласен“ до 7 „Напълно несъгласен“. Формулярът включва четири различни, но взаимосвързани, измерения – емоционалност, самоконтрол, общителност и благополучие. Изчисленията са направени на база апробирана методика за измерване на връзката между лидерството и емоционалната интелигентност в дисертационния труд на гл. ас. д-р Ивайло Илиев (2015). Като база за анализ са взети получените от него средни резултати за лидери и средни резултати за група мъже и група жени. Изследваната популация в неговото изследване е 1823 лица (общо лидери и нелидери). Надеждността на получените резултати е в границите 0,83 – 0,93.

Методите за анализ, които са използвани при обработване на резултатите, са метод на групировките, изчисляване на средна аритметична величина, корелационен анализ и проверка на статистически хипотези (Гоев и кол., 2019).

Направен е сравнителен анализ между получените данни за средните стойности на емоционална интелигентност на изследваните кметове, като представители на местното самоуправление (публичната администрация), и данните от проведено проучване със същия въпросник в бизнес организации.

Резултати

С цел да бъде определено нивото на емоционална интелигентност, на всеки от изследваните кметове беше предоставен формуляр – електронна анкета по имейл с препратка (електронен адрес) към HTML – уеб-базирана анкетна карта. За обработване на получените резултати и изчисляване на индивидуалното ниво на емоционална интелигентност на всеки от изследваните лица беше приложена следната формула:

$$Eli = (Si + (120 - Ri))/30 \quad (1)$$

където:

Si се формира като сбор от твърдения: 2; 4; 5; 7; 8; 10; 12; 13; 14; 16; 18; 22; 25; 26 и 28.

Ri се формира като сбор от твърдения: 1; 3; 6; 9; 11; 15; 17; 19; 20; 21; 23; 24; 27; 29 и 30.

30 – броят на твърденията

120 – максимум

Въз основа на индивидуалните нива на емоционална интелигентност беше изчислено средното ниво на емоционална интелигентност общо за категория

лидери и поотделно по критерии пол – за мъже и за жени. Резултатите са представени в таблица 1.

Таблица 1. Средни стойности на емоционална интелигентност

Кметове	Коефициент на EI
Средна стойност лидер	5,6567
Средна стойност мъже	5,7051
Средна стойност жени	5,4546
Респонденти	57
Мъже	46
Жени	11

Източник: Собствен
База: 57

От изложените данни е видно, че средното ниво на емоционална интелигентност на изследваните кметове е 5,6567. Следва да се отбележи, че нивото на емоционална интелигентност на изследваните лидери от мъжки пол е малко по-високо от общата средна стойност на коефициента на емоционална интелигентност.

С цел да се провери дали има статистически значими разлики в средните стойности на коефициентите на емоционална интелигентност по критерии община – район, бяха изчислени средните стойности, които са показани в таблица 2, таблица 3 и таблица 4.

Таблица 2. Средни стойности на емоционална интелигентност по критерии община – район

Средна стойност лидер община	Средна стойност лидер район
5,6743	5,5630
48	9

Източник: Собствен
База: 57

Таблица 3. Средни стойности на емоционална интелигентност по критерии община – район - мъже

Средна стойност лидер община - мъже	Средна стойност лидер район - мъже
5,7192	5,6111
40	6

Източник: Собствен
База: 46

Таблица 4. Средни стойности на емоционална интелигентност по критерии община – район - жени

Средна стойност лидер община - жени	Средна стойност лидер район - жени
5,4500	5,4667
8	3

Източник: Собствен
База: 11

От изложените данни е видно, че няма съществена разлика в нивата на емоционална интелигентност по заложените критерии.

С цел да се провери дали има взаимовръзка между коефициента на емоционална интелигентност и броя на мандатите на изследваните кметове беше направена проверка чрез прилагането на корелационен анализ. Корелационният анализ е статистически метод за измерване силата (теснотата) на корелационна зависимост между две или повече масови явления. Това се осъществява чрез корелационни коефициенти. За разлика от регресионните коефициенти, корелационните коефициенти не изразяват количествените съотношения между резултативното явление и съответните фактори в модела, а само измерват колко силна е връзката между тях (<http://mitko.villaverde-bansko.com/Statistika/glava-8-4.html>). Следи да се отбележи, че данните

за броя на мандатите на кметовете са взети от официалните сайтове на общините и от сайта на Министерския съвет на Република България (https://isda.government.bg/ras/governing_bodies/gb_municipality_administrations), като за 18 от изследваните лица не може да бъде потвърдена актуалността на посочените данни. Данните от корелационния анализ са представени в таблица 5.

Таблица 5. Корелация между коефициента на емоционална интелигентност и броя на мандатите

	Коефициент на емоционална интелигентност	Мандат
Коефициент на емоционална интелигентност	1	
Мандат	0,1040	1

Източник: Собствен
База: 57

От изложените данни е видно, че има слаба връзка между коефициента на емоционална интелигентност и броя на мандатите на изследваните кметове – 0,1040 ($0 < R < 0,3$ – слаба корелация). Връзката е положителна, което означава, че при повишаване стойността на едната променлива ще се повиши стойността и на другата променлива, т.е. в случая при нарастване стойността на коефициента на емоционална интелигентност броят на мандатите на изследваните кметове ще се повиши. С други думи, ако един кмет работи в посока повишаване на емоционалната си интелигентност, възможността да бъде преизбран нараства пропорционално. Беше направена и обратна проверка – дали броят на мандатите оказва влияние на коефициента на емоционална интелигентност на същата популация, но

резултатът е приблизително същата стойност – 0,1041.

Резултатите от корелационния анализ по полов признак отново показват слаба връзка, съответно коефициентът на корелация при мъжете е 0,0980, а при жените 0,1531, т.е. малко по-силна зависимост се забелязва при жените лидери, но тя също не е съществена.

Беше направен и сравнителен анализ на резултатите, получени в изследването на Илиев, и резултатите, получени в настоящото изследване. Данните са представени в таблица 6.

От изложените данни е видно, че нивото на емоционална интелигентност на лидерите в общинската/районната администрация на територията на Република България е по-високо от това на лидерите в бизнес организациите. Най-осезаема е разликата при лидерите от мъжки пол, където нивото на емоционална интелигентност на лидерите мъже е 5,7051, а на тези в бизнес организациите е едва 5,0084. Разликата може да бъде обяснена с естеството на работа и средата, в която лидерите реализират потенциала си, тъй като лидерите в общественния сектор имат за основна цел удовлетворяване на обществените потребности и повишаване стандарта на живот в съответната община/район, а не реализиране на икономическа печалба, което изисква

особен тип личностни качества и проявяване на емпатия и разбиране.

Дискусия и заключение

Разработената статия е насочена към изследване и представяне на нивото на емоционална интелигентност на кметовете в общинската и районната администрация на територията на Република България, дали тя оказва влияние върху броя на мандатите на изследваните кметове, дали има съществена разлика между нивото на емоционална интелигентност в зависимост от пола на изследваните лица или в зависимост от териториалната единица, която управляват, и не на последно място да бъде направено сравнение между нивото на емоционална интелигентност на лидерите в публичния сектор (общини и райони) и лидерите в бизнес организациите.

Анализът идентифицира средните стойности на емоционална интелигентност общо за лидерите и поотделно за лидери мъже и лидери жени в общинската и районна администрация на територията на Република България. Не се установи съществена разлика по заложените критерии. Не се установи и зависимост между нивото на емоционална интелигентност на изследваните кметове и броя на мандатите. От една страна причините могат да се търсят в размера на изследваната популация, а от друга в

Таблица 6. Данни за коефициентите на емоционална интелигентност на лидерите в бизнес организации и в общините/районите в Република България

	Общини/райони	Бизнес организации
Средна стойност лидер	5,6567	5,4467
Средна стойност мъже	5,7051	5,0084
Средна стойност жени	5,4546	5,0752

Източник: Собствен

неточността на обществено достъпните данни относно броя на мандатите на кметовете в Република България. В тази връзка и с цел по-голяма обективност може да се направи повторен анализ, в случай че бъдат актуализирани посочените данни на национално ниво и в изследването вземат участие всички кметове на общини и райони.

Според някои теории емоционалната интелигентност оказва най-голямо влияние върху харизматичното лидерство. Поради това в бъдеще ще бъде изследвана взаимовръзката между нивото на емоционална интелигентност и харизмата, а също и взаимовръзката между

личностните характеристики, лидерския стил на управление и емоционалната интелигентност, с цел по-широк поглед върху комбинацията от фактори, оказващи влияние върху формирането на личността на един лидер. Занапред може да се търси взаимовръзка и между нивото на емоционална интелигентност на кмета и финансовите и икономически показатели на съответната община/район.

Въз основа на изведените личностни черти, поведение и ниво на емоционална интелигентност на изследваните кметове може да се изгради профил, чрез който да бъдат селектирани кандидати за обществени позиции.

Цитирани източници (References):

1. Вълчева, В. (2019). Ефективното управление на кариерата на служителите в публичната администрация. *Право, Политика, Администрация*, Issue No: 3, с. 46 – 51. (Valcheva, V. (2019). Efektivnoto upravljenie na karierata na sluzhitelite v publichnata administratsia. *Pravo, Politika, Administratsia*, Issue No: 3, s. 46 – 51)
2. Гоев, В., Бошнаков, В., Тошева, Е., Харалампиев, К., & Бозев, В. (2019). Статистически анализ в социологически, икономически и бизнес изследвания. София, ИК – УНСС. (Goev, V., Boshnakov, V., Tosheva, E., Haralampiev, K., & Bozev, V. (2019). Statisticheski analiz v sotsiologicheski, ikonomicheski i biznes izsledvania. Sofia, IK – UNSS)
3. Голман, Д. (2011). Емоционалната интелигентност. София, изд. „Изток-Запад“.
(Golman, D. (2011). Emotsionalnata inteligentnost. Sofia, izd. „Iztok-Zapad“)
4. Дончева, М. (2023). Подходи при измерване на емоционална интелигентност, [https://www.unwe.bg/uploads/Infra/FormUploads/759871_%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%20\(1\).pdf](https://www.unwe.bg/uploads/Infra/FormUploads/759871_%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%20(1).pdf), достъпен на 20.08.2023 г.
(Doncheva, M. (2023). Podhodi pri izmervane na emotsionalna inteligentnost, [https://www.unwe.bg/uploads/Infra/FormUploads/759871_%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%20\(1\).pdf](https://www.unwe.bg/uploads/Infra/FormUploads/759871_%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%20(1).pdf), dostapen na 20.08.2023 g.)

5. Иванов, Д. (2014). Лидерство. София, изд. „Сиела“.
(Ivanov, D. (2014). Liderstvo. Sofia, izd. „Siela“)
6. Иванова, С. (2017). Емоционална интелигентност и управление поведението на човека. *Eastern Academic Journal*, Issue 4, с. 17 – 32.
(Ivanova, S. (2017). Emotsionalna inteligentnost i upravlenie povedeniето na човека. *Eastern Academic Journal*, Issue 4, s. 17 – 32)
7. Илиев, И. (2011). Методика за изследване връзката между лидерство и емоционална интелигентност, автореферат, София.
(Iliev, I. (2011). Metodika za izsledvane vrazkata mezhdu liderstvo i emotsionalna inteligentnost, avtoreferat, Sofia)
8. Илиев, И. (2013). Емоционалната интелигентност във взаимовръзката между личност и организация.
(Iliev, I. (2013). Emotsionalnata inteligentnost vav vzaimovrazkata mezhdu lichnost i organizatsia)
9. Койчева, Й. (2022). Лидерство и лидерски умения. Югозападен университет „Неофит Рилски“.
(Koycheva, Y. (2022). Liderstvo i liderski umenia. Yugozapaden universitet „Neofit Rilski“)
10. Масалджийска, С. (2018). Емоционалната интелигентност – предпоставка за ефективна екипна работа. Индустриален бизнес и предприемачество – иновации в науката и практиката. Сборник с доклади от международна научно-практическа конференция, с. 477 – 490.
(Masaldzhiyska, S. (2018). Emotsionalnata inteligentnost – predpostavka za efektivna ekipna rabota. Industrialen biznes i predpriemachestvo – inovatsii v науката i praktikata. Sbornik s dokladi ot mezhdunarodna nauchno-prakticheskа konferentsia, s. 477 – 490)
11. Масалджийска, С. (2020а). Връзката между емоционалната интелигентност и позитивната работна среда. *Социално-икономически анализи*, Issue No: 2, с. 255 – 264.
(Masaldzhiyska, S. (2020a). Vrazkata mezhdu emotsionalnata inteligentnost i pozitivnata rabotna sreda. *Sotsialno-ikonomicheski analizi*, Issue No: 2, s. 255 – 264)
12. Масалджийска, С. (2020b). Емоционалната интелигентност – съвкупност от умения, притежавани от успешните брокери на недвижими имоти. *Недвижими имоти & бизнес*, Issue No: 2, с. 123 – 130.
(Masaldzhiyska, S. (2020b). Emotsionalnata inteligentnost – savkupnost ot umenia, pritezhavani ot uspeshnite brokeri na nedvizhimi imoti. *Nedvizhimi imoti & biznes*, Issue No: 2, s. 123 – 130)
13. Оуен, Х. и др. (2005). Наръчник за лидери. Пълният практически пътеводител към ефективното лидерство. София, ИК „Амат – АХ“.
(Ouen, H. i dr. (2005). Narachnik za lideri. Palniyat prakticheski patevoditel kam efektivnoto liderstvo. Sofia, IK „Amat – AH“)
14. Трифонова, С. (2020). Модел за емоционалната интелигентност според Д. Майер и П. Саловей. *Диоген*, Issue No: 1, с. 111 – 117.

- (Trifonova, S. (2020). Model za emotsionalnata inteligentnost spored D. Mayer i P. Salovey. *Diogen*, Issue No: 1, s. 111 – 117)
15. Трифонова, С. (2021). Модел на Петридис и Фърнам за емоционалната интелигентност като личностна черта, Велико Търново.
(Trifonova, S. (2021). Model na Petridis i Farnam za emotsionalnata inteligentnost kao lichnostna cherta, Veliko Tarnovo)
16. Янчева, Т., Г. Проданов (2022). Взаимоотношения между очакванията за треньорска ефективност, емоционална интелигентност и лидерски стилове при треньори по футбол в България. *Стратегии на образователната и научната политика*, Issue No: 3, с. 285 – 302.
(Yancheva, T., G. Prodanov (2022). Vzaimootnoshenia mezhdou ochakvaniyata za trenyorskaya efektivnost, emotsionalna inteligentnost i liderski stilove pri trenyori po futbol v Bulgaria. *Strategii na obrazovatelnata i nauchnata politika*, Issue No: 3, s. 285 – 302)
17. <https://ardino.bg/administraciya/kmet>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://ardino.bg/administraciya/kmet>, dostapen na 20.08.2023 g.)
18. <https://balchik.bg/bg/infopage/256-%d0%b1%d0%b8%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b8%d1%8f>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://balchik.bg/bg/infopage/256-%d0%b1%d0%b8%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b8%d1%8f>, dostapen na 20.08.2023 g.)
19. <https://belogradchik.egov.bg/wps/portal/municipality-belogradchik/administration/mayor>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://belogradchik.egov.bg/wps/portal/municipality-belogradchik/administration/mayor>, dostapen na 20.08.2023 g.)
20. <https://botevgrad.bg/obshtina/view/kmet-6>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://botevgrad.bg/obshtina/view/kmet-6>, dostapen na 20.08.2023 g.)
21. <https://www.bratsigovo.bg/documents.php?id=42>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://www.bratsigovo.bg/documents.php?id=42>, dostapen na 20.08.2023 g.)
22. <https://bregovo.bg/category/%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0/%D0%BA%D0%BC%D0%B5%D1%82>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://bregovo.bg/category/%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0/%D0%BA%D0%BC%D0%B5%D1%82>, dostapen na 20.08.2023 g.)
23. https://www.breznik.info/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=14&Itemid=29, достъпен на 20.08.2023 г.
(https://www.breznik.info/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=14&Itemid=29, dostapen na 20.08.2023 g.)
24. <https://www.gabrovo.bg/bg/page/16>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://www.gabrovo.bg/bg/page/16>, dostapen na 20.08.2023 g.)

25. https://iisda.government.bg/ras/governing_bodies/gb_municipality_administrations, достъпен на 19.08.2023 г.
(https://iisda.government.bg/ras/governing_bodies/gb_municipality_administrations, dostapen na 19.08.2023 g.)
26. <https://kozloduy.bg/wps/portal/municipality-kozloduy/administration/mayor>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://kozloduy.bg/wps/portal/municipality-kozloduy/administration/mayor>, dostapen na 20.08.2023 g.)
27. <https://kuklen.org/administration/mayor/>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://kuklen.org/administration/mayor/>, dostapen na 20.08.2023 g.)
28. <https://medkovec.bg/index.php/administratziya/struktura/kmet>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://medkovec.bg/index.php/administratziya/struktura/kmet>, dostapen na 20.08.2023 g.)
29. https://www.mezdra.bg/?page_id=1341, достъпен на 20.08.2023 г.
(https://www.mezdra.bg/?page_id=1341, dostapen na 20.08.2023 g.)
30. <http://mitko.villaverde-bansko.com/Statistika/glava-8-4.html>, достъпен на 19.08.2023 г.
(<http://mitko.villaverde-bansko.com/Statistika/glava-8-4.html>, dostapen na 19.08.2023 g.)
31. <http://www.nova-zagora.org/node/4610>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<http://www.nova-zagora.org/node/4610>, dostapen na 20.08.2023 g.)
32. <https://obshtinaruse.bg/kmet>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://obshtinaruse.bg/kmet>, dostapen na 20.08.2023 g.)
33. <https://pernik.bg/kmet/>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://pernik.bg/kmet/>, dostapen na 20.08.2023 g.)
34. <https://psychometriclab.com>, достъпен на 19.08.2023 г.
(<https://psychometriclab.com>, dostapen na 19.08.2023 g.)
35. <https://razgrad.bg/%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F/mayor>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://razgrad.bg/%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F/mayor>, dostapen na 20.08.2023 g.)
36. <https://www.satovcha.bg/page/kmet>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://www.satovcha.bg/page/kmet>, dostapen na 20.08.2023 g.)
37. <https://shabla.bg/%D0%BA%D0%BC%D0%B5%D1%82/>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://shabla.bg/%D0%BA%D0%BC%D0%B5%D1%82/>, dostapen na 20.08.2023 g.)
38. <https://smyadovo.egov.bg/wps/portal/municipality-smyadovo/administration/mayor>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://smyadovo.egov.bg/wps/portal/municipality-smyadovo/administration/mayor>, dostapen na 20.08.2023 g.)
39. <https://sredets.bg/administratciia/kmet/>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://sredets.bg/administratciia/kmet/>, dostapen na 20.08.2023 g.)

40. <https://stamboliyski.egov.bg/wps/portal/municipality-stamboliyski/administration/mayor>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://stamboliyski.egov.bg/wps/portal/municipality-stamboliyski/administration/mayor>, dostapen na 20.08.2023 g.)
41. <https://www.starazagora.bg/bg/kmet/>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://www.starazagora.bg/bg/kmet/>, dostapen na 20.08.2023 g.)
42. <https://straldzha.bg/%d0%b1%d0%b8%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b8%d1%87%d0%bd%d0%b0-%d1%81%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%ba%d0%b0/>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://straldzha.bg/%d0%b1%d0%b8%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b8%d1%87%d0%bd%d0%b0-%d1%81%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%ba%d0%b0/>, dostapen na 20.08.2023 g.)
43. <http://www.strelcha.bg/page.php?225>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<http://www.strelcha.bg/page.php?225>, dostapen na 20.08.2023 g.)
44. <https://www.svishtov.bg/kmet>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://www.svishtov.bg/kmet>, dostapen na 20.08.2023 g.)
45. <https://teteven.bg/index.php/features/features>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://teteven.bg/index.php/features/features>, dostapen na 20.08.2023 g.)
46. <https://topolovgrad.bg/%D0%BA%D0%BC%D0%B5%D1%82/>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://topolovgrad.bg/%D0%BA%D0%BC%D0%B5%D1%82/>, dostapen na 20.08.2023 g.)
47. <https://tsarkaloyan.eu/new/administratziya/kmet>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://tsarkaloyan.eu/new/administratziya/kmet>, dostapen na 20.08.2023 g.)
48. <https://www.chavdar.eu/about/Administratziya>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://www.chavdar.eu/about/Administratziya>, dostapen na 20.08.2023 g.)
49. <https://www.poduiane.info/administratsiya>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://www.poduiane.info/administratsiya>, dostapen na 20.08.2023 g.)
50. <https://zlataritsa.bg/wps/portal/municipality-zlataritsa/administration/mayor>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://zlataritsa.bg/wps/portal/municipality-zlataritsa/administration/mayor>, dostapen na 20.08.2023 g.)
51. <https://zlatograd.bg/administraciya/kmet>, достъпен на 20.08.2023 г.
(<https://zlatograd.bg/administraciya/kmet>, dostapen na 20.08.2023 g.)
52. Пиев, И. (2016). Study on relationship between leadership - emotional intelligence: methodological approaches. Department of Management, University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria.

Emotsionalnata inteligentnost kato faktor za formirane lichnostta na lidera v obshtinskata administratsia na teritoriyata na Republika Bulgaria

Nadya Mironova, Loreta Traykova

Emotional Intelligence as a Factor for Forming the Personality of the Leader in the Municipal Administration on the Territory of the Republic of Bulgaria

Nadya Mironova, Loreta Traykova

Abstract: This article aims to investigate and present emotional intelligence as a factor that influences the formation of the leader's image on the example of the municipal administration in the Republic of Bulgaria. The study draws on data from an online survey among the mayors in the municipalities on the territory of the Republic of Bulgaria, as well as the regional mayors of the cities of Sofia, Plovdiv and Varna. The survey started in June 2022 and ended in September 2023, and at the time of writing the responses of 57 of the mayors have been received. In this article, emphasis is placed on one of the questionnaires used in the study. It includes 30 questions and is aimed at measuring the level of emotional intelligence of the surveyed mayors. The methods which are applied for the data analysis are descriptive statistics, calculation of mean values, correlation analysis and testing of statistical hypotheses. The analysis identifies the mean values of emotional intelligence in general, as well as separately by gender criteria. A comparative analysis is made between the obtained results on the mean values of emotional intelligence of the investigated mayors, as representatives of the local self-government (public administration), and the data from a survey conducted with the same questionnaire in business organizations.

Based on the observed mean values of emotional intelligence of the mayors, a profile can be built through which the candidates for public positions can be selected. In the future, a relationship between emotional intelligence and leadership can be investigated, as well as a relationship between the emotional intelligence coefficient and the mayor's personal qualities, their reflection on the financial and economic indicators of the respective municipality/district, the mandate and performance of the mayor and the municipality/district in the public space.

Key words: emotional intelligence, leadership, personality factors, local self-government, public administration.

JEL: H7, H10, H700, H79, R5, R500, Z00.